Orienteringsskrivelse

17. december 2013

Nytteindsats

Denne skrivelse har til formål at give et overblik over, hvordan nytteindsats kan bruges i beskæftigelsesindsatsen.

1. Kort og godt om nytteindsats
Fra 1. januar 2014 kan jobcentrene give tilbud om nytteindsats.

Nytteindsatsen består af samfundsnyttige opgaver hos offentlige arbejdsgivere , der ligger ud over det normerede niveau for opgaveløsningen hos de pågældende offentlige arbejdsgivere. Arbejdet skal på den ene side give den enkelte mulighed for at indgå i et arbejdsfællesskab og udføre en samfundsnyttig opgave for sin ydelse. På den anden side skal arbejdet i nytteindsats medvirke til, at ledige ikke kan modtage passiv forsørgelse. Fremover skal de, der kan, arbejde for deres forsørgelse.

Nytteindsats følger reglerne for virksomhedspraktik, men har et andet formål og en bestemt målgruppe. Hvor formålet med virksomhedspraktik er at opkvalificere og forbedre den lediges muligheder for ordinært job eller at afklare beskæftigelsesmål, skal nytteindsats holde den ledige aktiv, indtil personen kan starte i job eller uddannelse.

Nytteindsats er primært rettet mod de mest ressourcestærke ledige, hvilket vil sige åbenlyst uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere, der venter på at komme i gang med en uddannelse, og jobparate kontanthjælpsmodtagere, som ikke er kommet i job inden for tre måneders ledighed. Virksomhedspraktik kan derimod anvendes i forhold til en bredere målgruppe i beskæftigelseslovgivningen, hvor den ledige kan have behov for at få styrket sine faglige, sociale eller personlige kompetencer på vejen mod job eller uddannelse eller behov for at få afklaret sine beskæftigelsesmål.

Da nytteindsats er rettet mod en gruppe ledige, der forventes at kunne forsørge sig selv, skal kommunen være meget opmærksom på, at ledige i nytteindsats er aktivt uddannelses- eller jobsøgende ved siden af deltagelsen i nytteindsats. Indsatsen skal således tilrettelægges, så de ledige bevarer fokus på at komme i job eller uddannelse, samtidig med at de er i aktivitet i nytteindsats.

Samtidig er det vigtigt, at kommunen tilrettelægger nytteindsatsen, så den både holder de ledige aktive og motiverer dem til at blive selvforsørgende. På den ene side skal de ledige udføre et samfundsnyttigt gøremål, der holder dem i gang, mens de venter på at starte i uddannelse eller job. På den anden side skal kommunen have fokus på, at de ledige ikke fastholdes i offentlig forsørgelse på bekostning af et ordinært job eller tidligere uddannelsesstart.

2. Målgruppen for nytteindsats er de stærkest ledige
Den primære målgruppe for nytteindsats er de mest ressourcestærke ledige.

Åbenlyst uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere skal have et uddannelsespålæg, og det skal gøres klart for de unge, at de i videst mulige omfang skal forsørge sig selv frem til uddannelsesstart. Hvis de ikke selv finder et job i denne periode, skal de senest efter en måned arbejde for deres ydelse, fx i en nytteindsats.

Jobparate kontanthjælpsmodtagere skal mødes med klare krav om at søge job de første tre måneder. Kommunen skal støtte og vejlede borgeren i sin jobsøgning gennem et intensivt samtaleforløb. De jobparate kontanthjælpsmodtagere, som ikke er kommet i job inden for de første tre måneder, skal mødes med et krav om at arbejde for deres kontanthjælp fx i form af nytteindsats.

Øvrige uddannelsesparate unge samt aktivitetsparate på uddannelseshjælp eller kontanthjælp *kan* tilbydes nytteindsats. Det vil dog sjældent være det mest relevante tilbud, da udsatte ledige ofte vil have behov for mere støttende indsatser.

Desuden *kan* personer, der modtager midlertidig arbejdsmarkedsydelse få tilbud om nytteindsats. For disse gælder der en regel om, at nytteindsatsen skal vare 20 timer ugentligt.

3. Hvor kan nytteindsats etableres?
Nytteindsats kan etableres hos offentlige arbejdsgivere. Ved offentlige arbejdsgivere forstås følgende:

- kommuner, regioner og kommunale fællesskaber,
- statsinstitutioner og
- organisationer, foreninger, selskaber, institutioner o.l., hvis udgifter dækkes med mindst 50 pct. af offentlige tilskud.

Der er tale om samme afgrænsning af begrebet offentlige arbejdsgivere, som findes i reglerne for løntilskud hos offentlige arbejdsgivere.

Der vil med afgrænsningen fx kunne etableres nytteindsats på selvejende institutioner (selvejende daginstitutioner, plejehjem mv.), som udfører arbejde for kommuner, regioner eller staten efter driftsoverenskomst, hvis deres udgifter dækkes med mindst 50 pct. offentlige tilskud.

Det lokale beskæftigelsesråd (LBR) skal sammen med kommunen en gang årligt drøfte en samlet strategi for kommunens etablering af og opfølgning på anvendelse af nytteindsats.

4. Hvordan kan nytteindsats etableres og hvor lange kan forløbene være?
Nytteindsats kan organiseres som en eller flere enkeltpladser på offentlige virksomheder, hvor den enkelte har mulighed for at gå til hånde og gøre nytte for sin ydelse. Fordelen ved nytteindsats som enkeltpladser er, at den ledige indgår i et ordinært arbejdsfællesskab.

Jobcenteret kan eksempelvis finde enkeltpladser til nytteindsats ved at kontakte kommunale institutioner og anmode om indmeldelse af pladser. Ved nytteindsats uden for kommunen kan jobcenteret blandt andet kontakte regionale myndigheder eller større institutioner – fx sygehuse – og tilbyde at etablere tilbud om nytteindsats i samarbejde med den pågældende myndighed/institution.

Nytteindsats kan også etableres som kommunale nytteindsatsprojekter, fx i form af servicearbejde for borgere. I så fald gælder det, at det alene kan være til borgere, som kan dokumentere ikke selv at være i stand til at udføre det pågældende arbejde på grund af fysiske eller psykiske begrænsninger og at det ikke kan forventes at blive udført som almindeligt lønnet arbejde for borgeren. Principperne for afgrænsningen af servicearbejdets omfang og modtagerkredsen følger dermed principperne i Arbejdsmarkedsstyrelsens vejledning om afsætning af servicearbejde fra særligt tilrettelagte projekter til private borgere (VEJ nr. 9023 af 17. januar 2006). Dette indebærer også, at en serviceydelse, som er en del af kommunens serviceniveau efter servicelovens § 83, ikke samtidig kan udføres som nytteindsats uden for reglerne om hjælp i servicelovens § 83.

Som for anden nytteindsats forudsætter det, at rimelighedskravet er opfyldt, eller at det lokale beskæftigelsesråd har givet dispensation, jf. nedenfor. Samtidig skal indholdet af opgaverne ligge ud over det normerede niveau for opgaveløsningen hos de pågældende offentlige arbejdsgivere. Det skal bemærkes, at der ligesom ved anden form for virksomhedspraktik ikke gives statsrefusion af driftsudgifter i forbindelse med nytteindsats.

Som anden virksomhedspraktik skal etableringen af nytteindsats have været drøftet mellem virksomheden og tillidsrepræsentanten. Hvis der ikke er en tillidsrepræsentant, skal spørgsmålet have været drøftet med en medarbejderrepræsentant. Det skal fremgå af virksomhedens tilbud om etableringen, at tillidsrepræsentanten henholdsvis medarbejderrepræsentanten er blevet hørt om ansøgningen. Forud for etableringen skal der foreligge skriftlig tilkendegivelse fra arbejdsgiveren, tillidsrepræsentanten henholdsvis en medarbejderrepræsentant om, hvorvidt dette er opfyldt.

Nytteindsats kan have en varighed af op til 13 uger.

Det er ikke muligt at forlænge et tilbud om nytteindsats eller at give et nyt tilbud med nytteindsats på samme virksomhed, med mindre der er tale om en anden arbejdsfunktion.

5. Rammerne for nytteindsats

Nytteindsatsen er som de øvrige virksomhedsrettede tilbud omfattet af forskellige krav til indsatsen, der skal imødegå fortrængning af ordinære job, ulovlig statsstøtte og konkurrenceforvridning mv.

Faktaboks 1: Krav til indsatsen

Rimelighedskravet
Som for de øvrige virksomhedsrettede tilbud gælder kravet om, at der skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud og antallet af personer i virksomhedspraktik, herunder nytteindsats samt ansatte med løntilskud.

Antallet af personer i virksomhedspraktik og i nytteindsats samt antallet af ansatte med løntilskud må maksimalt udgøre 1 person for hver 5 ordinært ansatte, hvis virksomheden har 0-50 ansatte, dog altid 1 person, og herudover 1 person for hver 10 ordinært ansatte.

Virksomheden afgrænses som udgangspunkt ved P-nummer. Er der enighed om det mellem arbejdsgiveren og de ansatte på den eller de adresser (P-numre), hvor nytteindsatsen skal etableres, kan der ske en anden afgrænsning.

Konkurrenceforvridning
Konkurrenceforvridende erhvervsstøtte er forbudt, og etablering, produktion samt afsætning af produkter og tjenesteydelser i forbindelse nytteindsats må derfor ikke være konkurrenceforvridende.

For offentlige arbejdsgivere, som **udøver erhvervsvirksomhed på markedsvilkår**, indgår forsørgelsesydelser til personer i nytteindsats som støtte, der ydes efter de minimis-reglerne, jf. Europa-Kommissionens forordning nr. 1998/2006 om anvendelse af traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte.

De minimis-forordningen giver mulighed for at tildele gennemsigtig støtte til virksomheder på op til 200.000 EUR pr. virksomhed over en tre-årig regnskabsperiode, uden at støtten skal notificeres til Europa-Kommissionen. Udgangspunktet er, at forordningen kan anvendes indenfor alle sektorer med undtagelse af bl.a. primærproduktion af landbrugsprodukter og fiskeri og akvakultur. Ved tildeling af de minimis-støtte skal støtten kategoriseres som de minimis-støtte over for den modtagende virksomhed. Det skal sikres, at den modtagende virksomhed sammenlagt ikke modtager de minimis-støtte, der medfører en overskridelse af støtteloftet. Dette kan sikres ved hjælp af en såkaldt de minimis-erklæring.

Endvidere er der mulighed for at anvende Arbejdsmarkedsstyrelsens vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige i det omfang, der i nytteindsats indgår opgaver med produktion og afsætning på markedsvilkår (Vejledning nr. 9066 af 11. januar 2005). Vejledningen indeholder en model for, hvorledes man kan prisfastsætte produktionen på markedsvilkår, så der ikke opstår konkurrenceforvridning i forhold til andre leverandører af samme produkt.

Nytteindsats kan ligesom øvrige virksomhedsrettede tilbud også gives som såkaldte inhouse-aktiviteter. Ved inhouse-produktion forstås opgaver, som en kommune, region eller en statslig institution udfører for sig selv til eget brug ved egne ansatte eller aktiverede, og som alene aftages af kommunen, regionen eller den statslige institution selv. Ved inhouse-aktiviteter er spørgsmålet om konkurrenceforvridning ikke relevant. Der henvises til Arbejdsmarkedsstyrelsens skrivelse om in-house produktion i forbindelse med særligt tilrettelagte kommunale aktiveringsprojekter (skr. nr. 9797 af 9. december 2005).

Servicearbejde efter servicelovens § 83
En ydelse, som er en del af kommunens serviceniveau efter servicelovens § 83, kan ikke samtidig udføres som nytteindsats uden for reglerne om hjælp i servicelovens § 83

Særligt for opgaver, der omfatter visiterede ydelser efter lov om social service.
Der er ikke mulighed for at dispensere fra rimelighedskravet (forholdstalskravet) for opgaver, der omfatter visiterede ydelser efter lov om social service.

Refusion
Nytteindsats følger de samme refusionsregler som virksomhedspraktik.

6. LBR's mulighed for at fravige rimelighedskravet ifm. nytteindsats
Efter beskæftigelsesindsatsloven/styringsloven kan det lokale beskæftigelsesråd (LBR) efter ansøgning fra jobcenteret dispensere fra rimelighedskravet (forholdstalskravet), når det drejer sig om nytteindsats. Det er LBR i den kommune, hvor virksomheden er beliggende, der kan beslutte at fravige kravet.

Ansøgning om dispensation sendes af jobcenteret til LBR. Jobcenteret kan enten søge om dispensation for en enkelt offentlig arbejdsplads/institution eller for et større nytteindsatsprojekt, der omfatter en række offentlige arbejdspladser/-institutioner. Rimelighedskravet skal ses i forhold til den konkrete afgrænsning af virksomheden.

I ansøgningen skal jobcenteret redegøre for:
1. Hvilke opgaver, der skal løses som nytteindsats.
2. Hvilke arbejdspladser, der er omfattet af ansøgningen, herunder hvor mange personer, der i forvejen er i virksomhedsrettede tilbud.
3. At tillidsrepræsentanten eller en medarbejderrepræsentant på de af ansøgningen berørte arbejdspladser er blevet hørt samt resultatet af høringen.
4. Hvordan jobcenteret har forholdt sig til reglerne om konkurrenceforvridning.
5. Dispensationen gives som en afgørelse om forholdet mellem antallet af personer i nytteindsats og antallet af ordinært ansatte.

Kommunens ansøgning om dispensation skal således indeholde en begrundelse/dokumentation for behovet for at fravige rimelighedskravet på den konkrete virksomhed eller i det konkrete koncept.

LBR træffer afgørelse i forhold til hver enkelt ansøgning. LBR's fritagelse gælder for en periode på mellem 1 og 2 år. Herefter kan kommunen ansøge om fornyet fritagelse.

LBR's afgørelse træffes ved enstemmighed og afgørelsen er endelig.

7. Regler der vedrører nytteindsats
- Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, kapitel 11
- Bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats, kapitel 9
- Bekendtgørelse om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats, kapitel 6.
- Vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige (vej. nr. 9066 af 11. januar 2006), herunder:

- Nye satser i "Vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige (skr. nr. 9155 af 22. marts 2013)

- Skrivelse om in house-produktion i forbindelse med særligt tilrettelagte kommunale aktiveringsprojekter (skr. nr. 9797 af 9.december 2005)
- Vejledning om afsætning af servicearbejde fra særligt tilrettelagte projekter til private borgere (vej. nr. 9023 af 17. januar 2006).

Arbejdsmarkedsstyrelsen, den 19. december 2013

Anne Cathrine Tjellesen
Konstitueret kontorchef